

ONZE BIBLIOTHEEK

DE boekenliefhebber koopt niet alle publikaties waarin hij belangstelt. Hij heeft daartoe de middelen niet en ziet er trouwens ook de noodzakelijkheid niet van in. Meestal is het boek een tijdelijk verbruiksgoed waarvan men zich, op het gepaste ogenblik, moet kunnen bedienen, maar dat men niet bestendig bij de hand moet hebben. Zulks verklaart de noodzakelijkheid van openbare bibliotheken.

Deze bibliotheken moeten evenwel goed gevuld zijn, een degelijk classificatiesysteem bezitten en toegankelijk zijn voor een groot aantal lezers.

Er zijn in ons land uitstekende bibliotheken. Geen enkele ervan kan zich echter de weelde veroorloven haar documentatie uit te breiden tot een zo omvangrijk domein als de spoorweg, waar alle technieken toepassing vinden; bovendien kunnen niet alle spoormannen, die immers over het hele grondgebied verspreid leven, ze even gemakkelijk bereiken.

Toch moet, en dat zal wel niemand betwisten, zelfs het meest afgezonderde lid van een sociaal voelende gemeenschap als de onze, kunnen rekenen op de diensten van een bibliotheek die aan zijn eigen behoeften beantwoordt, nu eens om zich te documenteren over zijn beroep, dan weer om zijn algemene en culturele vorming op peil te houden, en natuurlijk ook om wat ontspanning of afleiding te vinden.

Een dergelijke bibliotheek, net iets voor ons, bestaat en haar lezersaantal stijgt voortdurend. Dat is een verheugend feit. Het bewijst dat meer en meer lezers de onvervangbare waarde van de lectuur op prijs stellen en dat hun bibliotheek steeds beter beantwoordt aan de verlangens van hen die haar nodig hebben omdat ze elders niet vinden wat ze zoeken of het althans niet zo gemakkelijk vinden.

Maar die huidige toestand, hoe gunstig ook, moet evolueren. Hoe meer diensten onze bibliotheek zal bewijzen, hoe breder haar lezerskring zal worden, hoe zorgvuldiger ze zich aan de actualiteit zal dienen aan te passen.

In dat vooruitzicht, moet ze beter de diensten doen kennen die ze kan bewijzen en beter beantwoorden aan de verlangens van een kieskeuriger en uitgebreider cliënteel.

Met dat doel moet ook zij een « reconversie » ondergaan. Het is een taak die een langdurige inspanning vergt... Ons artikel zal hiervan slechts een bondig overzicht geven; maar indien wij ons praatje beperken tot het opmaken van het bestek, hopen wij dat onze huidige en toekomstige klanten het grote belang zullen begrijpen dat wij aan hun medewerking hechten.

WAT HET VERLEDEN ONS NALIET.

Bij de oprichting van de N.M.B.S., in 1926, hadden de spoormannen geen eigen bibliotheek. Zij konden de documenten raadplegen van het departement van Verkeerswezen zoals zij dit, overigens, nog steeds kunnen doen.

In 1932 werd het boekenfonds van de bibliotheek van Verkeerswezen verdeeld tussen het departement

en de Maatschappij, die vooral de doubletten ontving. Intussen waren de technische diensten en de studie-bureau's begonnen met het bijhouden van hun documentatie en hadden zij zich geabonneerd op tijdschriften. Hier en daar ontstonden kleine bibliotheken. Groep Gent slaagde er zelfs in ± 1.500 boekdelen bijeen te brengen.

In 1936 werd er beslist de links en rechts verspreide documentatie te verzamelen om een centrale bibliotheek op te richten, toegankelijk voor iedereen.

Wij hebben dit historisch overzicht vooral willen geven uit erkentelijkheid voor de pioniers waaraan wij het bezit van kostbare documenten te danken hebben, o.m. over het verleden van het spoor.

Deze parentese verklaart meteen waarom er, naast zeer belangrijke documenten, heel wat uiteenlopende werken en snertboeken waren.

Er was dus, van bij de start, een voorraad boeken, maar er was geen plan, en dit plan, dat naderhand noodzakelijk zou blijken, kon slechts worden uitgevoerd op grond van de budgetaire mogelijkheden. Het boekenfonds heeft zich op gelukkige wijze uitgebreid, maar het bevat nog verouderde en overbodige werken die moeten worden opgeruimd om plaats te maken voor nieuwe boeken van blijvende waarde.

WAT MEN IN DE BIBLIOTHEEK AANTREFT.

Eerst en vooral, documenten over de spoorweg.

Zij die belangstellen in de geschiedenis van het spoor kunnen basiswerken raadplegen (b.v. die van Lamalle, Loisel, Lartilleux) alsmede tal van werken die handelen over bijzondere gebeurtenissen in België en elders. Eenmaal dat de inventaris ervan zal opge maakt zijn, zullen zij eveneens kunnen beschikken over een zeer belangrijk fonds, nl. het werk dat verzameld werd door de h. Wiener, die als schrijver van de spoorweggeschiedenis uitstekend werk heeft geleverd.

Op het stuk van de economie van het vervoer en van de talrijke technieken die door de spoor mannen worden aangewend, moet onze bibliotheek, als het ware, een pantheon van vakliteratuur zijn. Naast vulgarisatiewerken, zoals de encyclopedie van F. Lebbe, bezit ze ook gespecialiseerde werken over de meest diverse onderwerpen. In een tijdperk waarin de techniek steeds sneller evolueert en de technici niet alleen genoodzaakt zijn hun kennis aangaande hun oorspronkelijke discipline geregeld bij te werken, maar ook geroepen zijn om, tijdens hun loopbaan, meermaals van discipline te veranderen, moeten zij over de middelen beschikken om hun opgedane

wetenschap te vernieuwen, om te zien wat elders gebeurt en om de vereiste reconversies door te voeren.

Het fonds van de spoorwegboeken wordt aangevuld met periodieke publikaties. In de Documentatiedienst kunnen de historici alle nummers raadplegen van het *Staatsblad*, die sedert 1834 verschenen zijn, de *Parlementaire Documenten* (sedert 1900), het *Tijdschrift der Openbare Werken van België* (sedert 1843), de *Verslagen van de N.M.B.S. & Staatsspoorwegen* (se-

dert 1894), de « *Revue générale des Chemins de fer* » (sedert 1878), het « *Bulletin du Congrès* » (sedert 1887), *Spoor- en Tramwegen* (sedert 1928), het « *Bulletin de l'U.I.C.* » (sedert 1924). Voor hen die op de hoogte willen blijven van de evolutie van de techniek, heeft de Documentatiedienst zich op talrijke gespecialiseerde tijdschriften geabonneerd.

De cinefotografische afdeling heeft een zeer belangrijk fonds van foto's en films samengesteld. Men vindt er o.m. talrijke albums met foto's over de geschiedenis van het spoor, voornamelijk die van de stoomlocomotief; meer dan 35.000 negatieven van technische kiekjes (materieel, seininrichting, gebouwen, installaties, enz.); diapositieven bestemd voor beroepscursussen en conferenties; studiefilms (b.v. over de opzuiging van de rook in de werkplaatsen); spoorwegfilms, bedoeld voor het publiek, die, onder zekere voorwaarden, kosteloos worden uitgeleend.

Op 't stuk van de algemene cultuur en de ontspanningslectuur, bereikt het fonds van de Bibliotheek een zeer hoog niveau. Zonder de waarde van de

universiteitsbibliotheken te evenaren, overtreft het gehalte der boeken ruimschoots het gemiddelde van wat er op dat gebied in het merendeel der openbare bibliotheken voorhanden is.

Naast de grote encyclopedieën (Winkler Prins, Standaard Encyclopedie, Larousse, Encyclopaedia Britannica) en de grote woordenboeken (Verschueren, van Dale, Littré, Paul Robert) kan men er een menigte belangrijke werken raadplegen over literatuur (b.v. Lectuur-Repertorium), godsdienst, filosofie, sociale en toegepaste wetenschappen, kunst (Winkler Prins van de Kunst, Skira e.a.), geschiedenis (b.v. Wereldgeschiedenis, de grote Pirenne in beide landstalen), aardrijkskunde (prachtige atlanten), enz.

Er zijn ook meer dan 25.000 werken van allerlei aard: romans, essays, werken voor volksontspanning en -opleiding.

Dat cultureel en ontspanningsfonds zal trapsgewijze belangrijker worden naarmate wij over meer vrijetijd zullen beschikken en de cultuur meer en meer zal uitgroeien tot een verbruiksbehoefte die volstrekt dient te worden verzadigd.

HOE WORDT DIT FONDS GEBRUIKT ?

Opdat dit fonds diensten kan bewijzen, moeten de documenten waaruit het samengesteld is, op de eerste plaats, oordeelkundig gerangschikt zijn, zulks om zijn bruikbaarheid te verhogen.

Ieder der drie secties (Boeken - Tijdschriften - Foto's) heeft haar eigen classificatie. Zo worden de fotografische documenten chronologisch in een register ingeschreven en per dienst (E., M.A., B., enz.)

gerangschikt, zodat de zoekers heel gelukkig zijn wanneer ze b.v. gemakkelijk het negatief kunnen terugvinden van een oude stoomlocomotief of herinneringen aan een officiële gebeurtenis, zoals de plechtige opening van een geëlektrificeerde lijn. Een groot aantal tijdschriftartikelen krijgen een steekkaart waarop een classificatiegetal, de auteur(s), hun titel en de titel van het tijdschrift worden vermeld. Deze steekkaarten worden dan in een kaartsysteem gerangschikt zodat men gemakkelijk kan nagaan wat er in die tijdschriften verschenen is over onderwerpen die met de verschillende aspecten van het spoor verband houden.

Elk boek vermeldt, buiten het classificatiegetal, een rangnummer, voorafgegaan door een der letters A, B of C, die het formaat opgeeft. Deze gegevens alsmede de auteur(s) en de titel van het werk worden ingeschreven op verschillende steekkaarten. Twee hiervan zijn bestemd voor twee kaartenbakken, aan de hand waarvan men gemakkelijk de werken kan terugvinden, ofwel per auteur, ofwel systematisch volgens de universele decimale classificatie. Er bestaat nog een kaartenbak voor de boeken die door andere diensten worden bewaard en een speciaal kaartstelsel waarin de boeken voorkomen volgens de reeksen (zoals « Prisma », « Que sais-je ? », e.d.) waartoe ze behoren.

Zo is het fonds paraat om diensten te bewijzen, op voorwaarde, evenwel, dat dit gemeenschappelijk bezit geen ongenaakbare schat blijft en elke bediende weet welk voordeel hij eruit kan halen. Met dat doel laat de Bibliotheek niets onverlet om haar fonds beter te doen kennen. Naast de kaartsystemen die ter beschikking staan van de klanten, zijn er lijsten en bulletins die geregeld de liefhebbers op de hoogte houden, terwijl een bevoegd personeel bereidwillig al uw mondelinge, telefonische of schriftelijke vragen beantwoordt.

Na liquidatie van alle verouderde, versleten en overtollige werken is de Bibliotheek, sedert enkele maanden, begonnen met het opmaken van de volledige inventaris van het boekenfonds, om later een algemene catalogus te publiceren. In afwachting van de voltooiing van deze gigantische opdracht, welke slechts kan worden uitgevoerd tijdens de zeldzame ogenblikken dat het lopend werk zulks toelaat, zullen er gedeeltelijke catalogussen worden gepubliceerd, de eerste in 1967. Intussen worden de literaire werken door driemaandelijks lijsten, en de wetenschappelijke en technische werken door het maandelijks Documentatiebulletin bekendgemaakt. Indien u geen inzage krijgt van deze documenten, vraag dan aan uw onmiddellijke chef of aan de kassier die uw pensioen uitbetaalt waar u ze kunt raadplegen. Eventueel kunt u het nr 3044 te Brussel opbellen.

VERKOOP VAN VEROUDERDE EN OVERTOLLIGE WERKEN.

Ter verluchting van haar fonds en om plaats te maken voor nieuwigheden, verkoopt de bibliotheek dus oude werken en tijdschriften waarin nog slechts enkele zeldzame liefhebbers belangstellen. Die verkoop, waarvoor alleen het personeel van de N.M.B.S. en de gepensioneerden in aanmerking komen, verloopt volgens het stelsel van de schriftelijk ingediende prijsofferten. De loten waarvan de samenstelling en de beschrijving bij elke verkoop worden bekendgemaakt in het Documentatiebulletin en in het tijdschrift Het Spoor, worden toegewezen aan de gegadigden met het hoogste bod. Bij gelijke prijsofferten gaat het lot naar de eerst ontvangen offerte.

Het is er de Maatschappij niet om te doen hieruit enig geldelijk voordeel te halen : de opbrengst wordt volledig aan de aanschaffing van nieuwe werken besteed.

De werken worden aangeboden in de staat waarin ze zich bevinden, maar de belangstellenden kunnen ze, vóór de verkoop, in de bibliotheek inzien. Alleen de kopers die één of meer loten verwerven, worden schriftelijk op de hoogte gesteld voor het einde van de maand waarin de veiling plaats had. Zij kunnen bezit nemen van hun loten onmiddellijk na storting van de geboden prijs.

Voor alle inlichtingen in verband met de verkopen, kunnen de gegadigden het nr. 3044 opbellen, o.m. voor de loten die samengesteld zijn uit allerhande werken waarvan de opsomming te lang zou zijn. Een gedetailleerde lijst met volledige samenstelling van deze werken wordt ter beschikking van de kopers gehouden.

WENSEN VAN DE LEZERS.

De aanschaffing van nieuwe technische of andere werken geschiedt in samenwerking met de lezers, volgens de redelijke wensen van deze laatsten. Vanzelfsprekend gaat de voorrang naar de specifiek technische spoorwegwerken. Op andere gebieden kan de Bibliotheek haar fonds verrijken, maar zulks onder de tweevoudige voorwaarde dat de aanwinsten van blijvende waarde zijn en de belangstelling niet tot een kleine lezerschare beperkt blijft.

Bij het formuleren van hun wensen worden de lezers verzocht de elementaire gegevens te verstrekken over elk werk waarin zij belangstellen (naam van de auteur, titel, uitgever) met, indien mogelijk, het jaar van uitgave, de prijs en een door een criticus opgestelde beoordeling. De aldus gefor-

muleerde wensen dienen te worden geadresseerd aan Bureau P.S. 50.15, sectie 2, Brussel.

DE UITLENINGEN.

Onze bibliotheek leent enkel documenten uit aan de in dienst zijnde bedienden en aan de gepensioneerden. De andere lezers kunnen de werken en tijdschriften ter plaatse consulteren.

Iedere lezer moet een speciale kaart (lezerskaart) bezitten die bij elke aanvraag om uitlening moet worden gevoegd. Deze aanvraag mag worden geformuleerd op de met dat doel voorziene drukwerken (Sp. 15/P.S. 50.15). De lijst van de gevraagde boeken moet worden opgemaakt per categorie van formaat A, B en C en in de volgorde der nummers. De lezerskaarten en de drukwerken Sp 15 worden door de Bibliotheek afgeleverd.

Aan de aanvragen wordt voldaan naar rato van drie beschikbare boeken voor een termijn van drie weken. Die termijn kan worden verlengd voor zover de werken niet door andere klanten gevraagd worden. Bij elke aanvraag om verlenging dient de lezerskaart te worden gevoegd.

Tot daar, dit beknopt overzicht betreffende het verloop der uitleningen. Indien u nadere inlichtingen verlangt, zal het personeel van de Bibliotheek ze u bereidwillig verstrekken.

